

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hayati

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti : Medine Dönemi

Mescid-i Nebi'nin Toplumsal İşlevi ve Eğitim-Öğretim Faaliyetleri

Peygamberimizin Medine'ye hicreti 622'de gerçekleşti. Hicret'ten sonra Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çağrısının Medine Dönemi başlamış oldu. Bu dönemde yaşanan gelişmeleri genel hatlarıyla öğrenmemiz; hem dinimizi hem de Peygamberimiz'i daha iyi anlamamız ve tanımamız açısından önem taşımaktadır. Hicretten sonra yapılan işlerin başında Mescid-i Nebi'nin inşası gelmektedir. Peygamberimiz bir süre Hz. Ebu Eyyüb el-Ensari'nin evinde kaldı. Ardından iki yetime ait olan arazi satın alınıp aynı arazinin üzerinde mescidin yapımına başlandı. Medineli ve Mekkeli Müslümanlar el birliğiyle mescidin yapımında çalıştılar. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) de Mescid-i Nebi'nin inşasında bizzat çalıştı, kerpiç ve toprak taşıdı. Yaklaşık yedi ay süren çalışmalar sonucunda mescidin yapımı tamamlandı. Mescid-i Nebi'nin bitişiğine, Resulullah (s.a.v.) ve ailesinin kalması için de odalar eklendi.

Mescid-i Nebi, esas itibarıyla inananların toplanıp ibadet yapması amacıyla inşa edilmişti. Nitekim Müslümanlar, günde beş vakit bu kutsal mekânda bir araya geliyorlar, Allah Resulü'nün (s.a.v.) arkasında saf tutup namaz kılıyorlardı. Peygamberimiz'in (s.a.v.) mescidi, ibadethane olmasının yanında başka birçok işleve de sahipti.

H. Muhammed'in (s.a.v.) Hayati

Hicretten sonra müslümanlar Muhacir ve Ensar olarak anılmaya başlandı.

Kavram

Muhacir : Mekke'den göç eden müslümanlara hicret edenler anlamına gelen muhacir denir.

Ensar : Muhacirlere yardım eden Medineli Müslümanlara Ensar denir.

H. Muhammed (s.a.v.) ensarın muhacirlere yapmış olduğu yardımlar sonrasında her ikisini kardeş ilan etmiştir. Buna göre her bir Mekkeli aile ile bir Medineli aile kardeş oldu. Kardeşler birbirlerinin acil ihtiyaçları başta olmak üzere tüm ihtiyaçlarını karşılamak üzere kardeş oluyorlardı.

Mescid-i Nebevi'nin Fonksiyonları

- ✓ Yönetim merkezi
- ✓ İbadetgah
- ✓ Yatılı okul
- ✓ Yabancı heyetlerin kabul edildiği yer
- ✓ Gösteri ve müsabaka alanı

H. Muhammed (s.a.v.) peygamber olmasının yanı sıra aynı zamanda bir devlet başkanı ve Müslümanların lideriydi. Buna bağlı olarak Mescid-i Nebi, aynı zamanda devletin de merkezi durumundaydı. Devleti ve Müslüman toplumu ilgilendiren önemli kararlar burada istişare edilir ve sonuca bağlanırdı. Anlaşmazlıklar burada çözülür, adli davalar burada sonuçlandırılırdı. Mescid-i Nebi, Ashab-ı Suffe başta olmak üzere bazı müminler için barınma yeri, Allah Resulü'nü (s.a.v.) ziyarete gelenlerin kaldığı bir misafirhane, sosyal yardımların dağıtıldığı bir müessese işlevlerini de üstleniyordu.

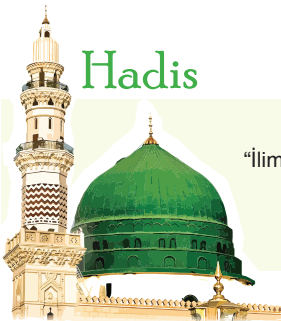
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hayatı

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), çeşitli Arap kabilelerine mensup elçi heyetlerini burada kabul etmiş, bazı heyetleri mescidin içerisinde kurulan çadırlarda ağırlamıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında Mescid-i Nebi'de yaralı ve hastaları

tedavi etmişti. Mescid-i Nebi'de bulunan bir oda da beytülmâl yani devlet hazinesi olarak kullanılmaktaydı. Bütün bunlar, İslam'ın ilk zamanlarında Mescid-i Nebi'nin toplumsal açıdan çok önemli işlevleri olduğunu ortaya koymaktadır.

Mescid-i Nebi'nin en temel işlevlerinden biri de insanların eğitildiği, bilgilendirildiği bir mekân olmasıydı. Hz. Peygamber (s.a.v.) burada namazlardan önce ve sonra sahabilerine Kur'an ayetlerini açıklıyor; onları dinî, ahlaki, toplumsal vb. konularda bilgilendiriyordu. Sahabiler, anlayamadıkları ayetler hakkında, bilmedikleri konularda Resulullah'a (s.a.v.) sorular soruyorlardı. Böylece başta dinî esaslar olmak üzere çeşitli konularda bilgi sahibi oluyorlardı. Kadın ve erkek her Müslümana ilimin farz olduğunu belirten Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), hanımların ve kız çocuklarının eğitimine de önem veriyordu. Nitekim Mescid-i Nebi'de haftanın bir gününü özel olarak kadınların eğitimine ayırmıştı. O günde hanım sahabilerine nasihat ediyor; onları dinî, ahlaki, sosyal vb. konularda bilgilendiriyordu.

Hadis

“İlim öğrenmek, kadın ve erkek her Müslümana farzdır.”

(İbn-i Mâce)

Mescid-i Nebi'nin hemen bitişiğine yapılan ve Suffe denilen mekânın da İslam eğitim tarihinde önemli bir yeri vardır. Burası İslam tarihindeki ilk yatılı okul kabul edilmektedir. Suffe'de kalanlara Ashab-ı Suffe denilmekteydi. Burada barınan ve eğitim görenlerin sayısının zaman zaman dört yüze ulaştığı belirtilmektedir. Suffe'de genellikle kimsesiz ve yoksul Müslümanlar kalıyordu. Medine dışından İslam'ı öğrenmek ve kabilesine anlatmak üzere gelenler de burada ikamet ediyordu. Suffe'de kalanlar okuma-yazma, Kur'an tilaveti ve ilimle meşgul oluyorlardı. Bana mektuplar geliyor." buyurmuştur. Hz. Zeyd b. Sâbit (r.a.) "Bilmiyorum." cevabını verince Efendimiz (s.a.v.), "Onu öğren." buyurarak sahibisini yabancı dil öğrenmeye yönlendirmiştir. Başka bir gün de ondan Yahudilerin konuştuğu İbraniceyi öğrenmesini istemiştir. Hz. Zeyd de (r.a) hem İbraniceyi hem de Süryaniceyi öğrenmiştir.

Biliyor musunuz?

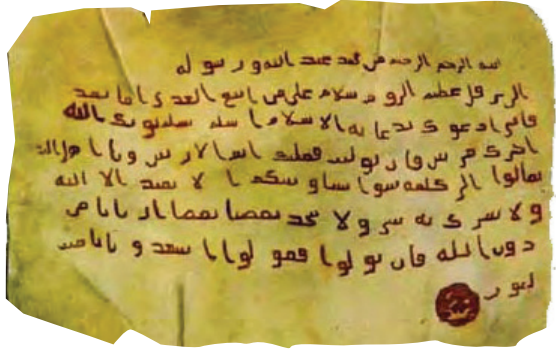
Ashab-ı kirâmın arasında Farsça, Rumca, Kıptice, Habeşçe, İbranice ve Süryanice dillerini bilenler bulunmaktaydı. Hz. Peygamber (s.a.v.) bir gün Zeyd b. Sâbit'e (r.a.), "Sen Süryanice biliyor musun?"

Medine Sözleşmesi:

Peygamberimizin hicret sonrası Medine'ye yaptığı önemli uygulamalardan biri de Medine Sözleşmesidir. Medine'de yaşayan ve farklı dinden olan herkesi kapsayan bu sözleşmeye göre Medine'de farklı unsurlardan oluşan bir toplum kurulduğu kabul edilmiş oldu. Bu sözleşmeye göre her topluluk diğerine zarar vermeden ve karşılıklı saygı ile bir arada yaşayacaktı.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hayatı

Bu sözleşmeyle birlikte Medine'de yaşayan Evs ve Hazreç adlı iki büyük Arap kabilesi Müslümanlığı kabul etmişti. Ancak bu kabileler arasında yıllardır anlaşmazlık, rekabet hatta düşmanlık vardı. Rah-

met ve barış peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.), bu iki kabileyi İslam kardeşliği temeli çerçevesinde barıştırdı.

Ayrıca Medine Sözleşmesi, Müslümanların ve Yahudilerin kendi dinlerinde kalarak özgürce birlikte yaşamasını öngörüyordu. Bu durum anlaşmada;

- ✓ “Yahudilerin kendi dinlerine bağlı kalma hakkı vardır. Müslümanların da kendi dinlerine bağlı kalma hakkı vardır.
- ✓ Anlaşmaya göre Yahudiler ve Müslümanlar birbirine zarar vermeyecekti. Kim bir başkasına zarar verirse verdiği zararı ödeyecekti.
- ✓ Medine'ye bir saldırı olursa Yahudiler ve Müslümanlar şehri birlikte savunacaklardı.
- ✓ Medine'de hiç kimse bir başkasına zulmetme hakkına sahip olmayacaktı.
- ✓ İnsanlar arasında anlaşmazlık çıktığı zaman karar mercii Hz. Muhammed (s.a.v.) olacaktı.

H. Muhammed'in (s.a.v.) Hayati

Bedir, Uhud, Hendek Savaşı, Hudeybiye Antlaşması ve Mekkenin Fethi

Bedir Savaşı (624)

Müşriklerin düzenlediği büyük kervanın ele geçirilmesi amaçlandı. Ancak Mekke'den gelen kuvvetlerle savaş yapıldı. Müslümanların zaferiyle sonuçlandı. İleri gelen pek çok müşrik bu savaşta öldürüldü. Bedir kuyuları civarında yapıldığı için bu isimle anılmıştır.

Biliyor musunuz?

Bedir Savaşı sonunda Mekkeli müşriklerden 70 kadar kişi esir alınmıştı. Esirlerden bir kısmı fidye karşılığı, fidye verecek gücü olmayanlar da karşılıksız serbest bırakıldı.

Uhud Savaşı (625)

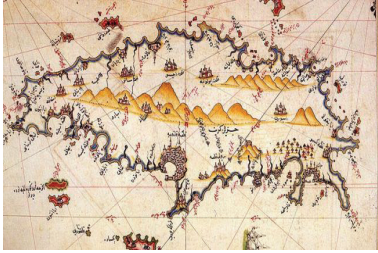

Bedir Savaşı'nın intikamını almak için Mekkelilerin harekete geçmesiyle yapıldı. Savaşta Müslüman öğrenciler ve Mekkeliler tarafında savaşan Halid b. Velid etkin rol oynadı. Uhud Dağı eteklerinde olduğu için bu adı

aldı. Peygamberimizin yaralandığı ve öldü söylentisi çıkarılan savaştır. Müslümanlar çok şehit verdi. Peygamberimizin amcası Hz. Hamza da bu şehitlerin arasındadır.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hayatı

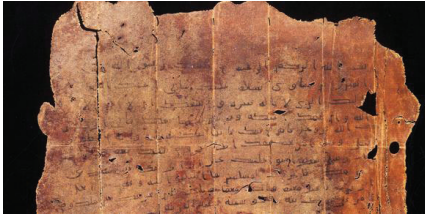
Hendek Savaşı (627)

Adını Medine çevresine kazılan hendekten alır. Müşriklerin son ve en büyük hamlesidir. Bu savaştan sonra tekrar saldırılamamışlardır. Hudeybiye Barış Antlaşmasına zemin zemin hazırlayan bir savaştır. Ahzab savaşı olarak da isimlendirilmektedir. Yahudilerin ihanetleri

savaşa damgasını vurmuştur.

Hudeybiye Antlaşması (628)

Peygamberimiz müslümanlarla birlikte hac yapmak üzere yola çıktı. Hacca gidenlerin dokunulmazlık hakkı vardı. Sonuçta Hudeybiye kuyuları civarında anlaşma imzalandı. Hudeybiye Antlaşması sonrası Pey-

gamberimiz civar ülke ve şehir yöneticilerine mektuplar gönderdi. Gönderilen mektuplar İslam'ı tanıtıyor ve onları halkları ile birlikte İslam'a davet ediyordu. Aynı dönemde Medine'ye farklı din mensuplarından oluşan heyetler geliyordu. Örneğin Necran bölgesinden Hristiyan bir heyet Peygamberimizle görüşmek üzere gelmişti. Müslüman olmadılar ancak İslam'a düşmanlık da yapmadılar. Peygamberimizden Medine'de ibadet edecek yer tahsis etmesini istediklerinde bu istekleri kabul edildi.

Hudeybiye Antlaşması Maddeleri

- ✓ Müslümanlar ertesi yıl Kabe'yi ziyaret edecekler.
- ✓ Kabeyi ziyaret üç günde tamamlanacak.
- ✓ Antlaşma on yıl sürecek.
- ✓ Mekkeli biri Medine'ye sığınırsa geri verilecek. Medineli biri Mekke'ye sığınırsa geri verilmeyecek.
- ✓ İki taraf birbirinin aleyhine savaşlara düşman müttefik olarak katılmayacak.

Mekke'nin Fethi (630)

Hudeybiye Barış Antlaşması, üzerinden iki yıl geçmeden bozuldu. Mekkelilerin himayesindeki bir kabile, Müslümanların himayesinde olan bir kableden bazı kişileri öldürüp kan bedelini ödemeyi reddetti. Peygamberimiz (s.a.v.) Mekkeli müşriklere, bu tavrın Hudeybiye'de yapılan antlaşmayı bozacağı ve savaş nedeni sayılacağı uyarısını yaptı. Ancak Mekkeli müşrikler, gerekirse savaş yapacaklarını söyleyip antlaşmayı bozdular. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.),

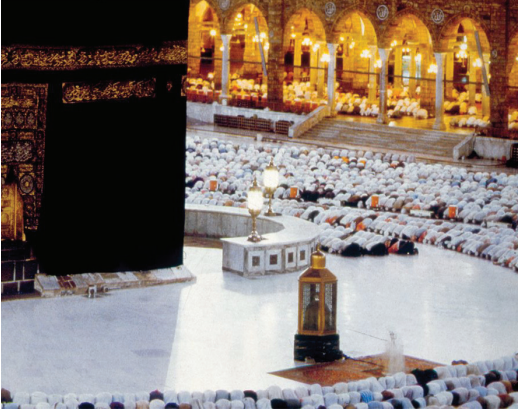

630 yılında yaklaşık 10.000 kişilik bir kuvvetle Mekke'ye yürüdü. Müslümanlar, ciddi bir direnişle karşılaşmadan şehre girdiler. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Mekke'ye girince Allah'a (c.c.) ibadet maksadıyla inşa edilen ilk ibadethane olan Kâbe'deki putları kırdırdı. Böylece Mekke, eski dönemlerde olduğu gibi yeniden tevhit inancının merkezi hâline geldi.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hayatı

Veda Haccı ve Veda Hutbesi

Veda Haccı, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) 632 yılının Mart ayında gerçekleştirdiği ilk, tek ve son haccıdır. Peygamberimizin 100.000' den fazla müslümana Rahmet Dağı'nda verdiği hutbesine veda hutbesi denir. Veda Hutbesinin okunduğu dönemde Kur'an'ın son ayetleri de gönderilmiş ve

Kur'an'ın indirilişi böylece tamamlanmıştı.

Ayet

“Bu gün sizin dininizi kemâle erdirdim. Üzerinize nîmetimi tamamladım. Size din olarak İslâm dînini seçtim.”

(Mâide/3)

Peygamberimizin Veda Hutbesinde İslam'ın bir özetini en yalın haliyle açıklamış, adeta İslam'ın kıyamete kadar geçerli olacak evrensel ilkelerine değinmiştir. O'nun Veda Hutbesi sırasında söylediği bazı ifadeler ile ilgili oldukları temel hak ve hürriyetler şunlardır:

- ✓ “...canlarınız, mallarınız, namuslarınız da öyle mukaddestir,...”
  - Can, mal ve namus dokunulmazlığı
- ✓ “Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönmeyiniz ve birbirinizin boynunu vurmayınız!”

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hayati

- İslam'ın ve birlikteliğin korunması gerektiği
- ✓ "Kimin yanında bir emanet varsa, onu hemen sahibine versin."
  - Toplumsal ve bireysel uyarı
- ✓ "Biliniz ki, faizin her çeşidi kaldırılmıştır."
  - Ekonomik uyarı
- ✓ "Cahiliye devrinde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır."
  - Can dokunulmazlığı

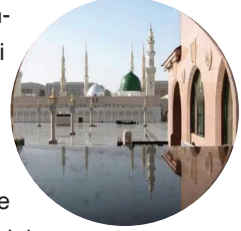

- ✓ "Rabbiniz birdir! Hepiniz Adem'in çocuklarıdır. Arap olanın olmayana, siyahın kırmızı tenliye bir üstünlüğü yoktur. Kadının erkek, erkeğin kadın üzerinde hakkı vardır."
- ✓ İslam kardeşliği ve değerli olmanın ırka ve cinsiyete dayalı olmadığı Peygamberimiz veda hutbesinde, iki emanet bıraktığını bunlara sınımsız sarıldıkları sürece hiçbir zaman yollarını şaşırılmayacaklarını, bu iki emanetin Kur'an ve sünnet olduğunu bildirmiştir. Kendisinden sonra doğru yoldan ayrılmamak için bu iki kaynağa sarılmak gerektiğini, İslam'ı bu iki kaynağa uygun yaşamının önemi üzerinde durmuştur.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hayatı

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Vefatı

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.), Veda Haccı'ndan sonra Medine'ye döndü. Döndükten sonra da ateşli bir hastalığa yakalandı. Zaman geçtikçe hastalığı ilerledi. Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.), mescide gitmeye bile güç bulamaz oldu. Kendisinin yerine namaz kıldırması için Hz. Ebu Bekir'i görevlendirdi. Bir ara güçlükle mescide geldi. Ashabına bir konuşma yaptı ve onlarla helalleşti. Kendisinde hakkı bulunan varsa bu haklarını söylemelerini, onlarla helalleşeceğini belirtti. Söylediği gibi de yaptı.

Vefat etmeden önce tutulduğu rahatsızlığında eşi Hz. Aişe'nin yanında kaldı. Vefat ederken "Yüce Dosta! Yüce Dosta!" ifadesiyle Allah'a duada bulundu. Hastalığı iyice ağırlaşan Hz. Peygamber (s.a.v.), 8 Haziran 632 tarihinde, 63 yaşında, eşi Hz. Aişe'nin (r.a.) odasında vefat etti.

Hadis

Peygamber efendimiz şöyle buyurdu. "Allah beni dünya ile kendi katı arasında özgür bıraktı. Bu kul, Allah katında olanı tercih etti."

(Buhari)

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hayati

Peygamberimiz vefat ettiğinde kimse buna inanmak istememişti. Örneğin; Hz. Ömer kim Peygamberimizin vefat ettiğini söylerse karşısında kendisini bulacağını söylerken bir başka sahabe Medine'nin kendisine dar geldiğini söyleyerek göç edeceğini belirtmişti. Peygamberimizin vefatının üzdüğü kimselerin başında can dostu Hz. Ebubekir de geliyordu.

Ancak o müslümanların bu durumu kabullenmeleri gerektiğini şu sözlerle ifade etti:

“Ey Müslümanlar! Sizden kim Muhammed'e inanıyorsa bilsin ki o ölmüştür. Ama kim Allah'a kulluk ediyorsa bilsin ki Allah ebedidir.”

Okuma Parçası

Hiz. Muhammed'in (s.a.v.) Vefati

Peygamber Efendimiz veda haccını yapıp Medine'ye geri döndükten bir süre sonra hastalandı. Görevinin sona erdiğini ve bu dünyadan ahrete göçme zamanının geldiğini anlamıştı. Hastalığı günden güne artıyordu. Hasta iken de ezan okuyor ve mescide gidip, namazları kıldırıyordu. Fakat vefatına üç gün kala hastalığı fazla ağırlaştığından mescide çıkamaz olmuştu.

Hiz. Ebubekir'in cemaate imamlik yapmasına ve onlara namaz kıldırmasını emretmişti. Vefatından iki gün önce Sahabe-i Kiram'dan bazılarının yardımıyla mescide geldi.

Yine 8 Haziran pazartesi sabahı, Peygamberimizin hastalığı biraz hafifleyince mescide gitti. Oturduğu yerde imam olan Hiz. Ebubekir'e uyararak sabah namazını cemaatle birlikte kıldı. Mescid'den evine dönünce hastalığı arttı. Nihayet, öğle üzeri Peygamberimiz elini kaldırdı, şahadet parmağını yukarı doğru dikti. Artık Efendimiz, bu fani dünyada son dakikalarını yaşıyordu.

Bu esnada Hiz. Cebrail, Hiz. Azrail'le geldi. Efendimizin hal ve hatırını sordu; sonra, "Ölüm Meleği Azrail, içeri girmek için iznini ister! Dedi.

Efendimiz müsaade edince, Hiz. Azrail içeri girdi. Efendimizin önüne oturdu.

"Ya Rasulallah! dedi. "Yüce Allah, senin her emrine itaat etmemi bana emretti. İstersen ruhunu alacağım, istersen sana bırakacağım!" dedi.

Efendimiz, Hiz. Cebrail'e baktı. O da, "Ya Rasulallah, Mele-i A'la seni beklemektedir! dedi.

Bunun üzerine, Hatem'ül-Enbiya Efendimizi "Ya Azrail, gel, görevini yerine getir" diye buyurdu.

Mübarek başları Hiz. Aişe'nin kucağında, göğsüne dayalı idi. Yanında su kabı vardı. İki elini suya batırıp ıslak ellerini mübarek yüzüne sürdü. Mübarek dudaklarından "La ilahe illallah" cümlesi döküldü. Sonra ellerini yüzünden kaldırdı. Gözlerini evin tavanına dikti. "Allah'ım, Refik-i A'la!" cümlesini tekrarlaya tekrarlaya 63 yaşında mübarek ruhu Refik-i A'la'ya yükseldi.